

Kontrola bolniške zadržanosti z dela

Avtor:
Tibor Tajnšek
detektiv

Obstaja mnogo zelo resnih medicinskih, socioloških in psiholoških študij, ki nekoliko presenetljivo dokazujejo, da zdravstveni absentizem ni le zdravstveni problem, ampak tudi družbeni problem, na katerega vpliva vrsta dejavnikov iz delovnega, naravnega, socialnega, bivalnega in drugega okolja.«¹

V povezavi s tem se delodajalci pogosto srečujejo z zlorabo bolniške odsotnosti zaposlenih. Mnogo je že bilo razprav o tem, ali delodajalec lahko opravi kontrolo bolniške odsotnosti zaposlenega in na kakšen način.

Zaposleni izvajanje kontrol smatrajo zelo osebno, vendar temu ni vedno tako. Mnogo podjetij se za izvedbo kontrole odloči tudi zaradi zbiranja in obdelave podatkov zaposlenih v podjetju. Delodajalec ima pravico preverjati zadržanost z dela zaposlenega, kadar je delavec zadržan z dela več kot 30 dni pa ga lahko preveri tudi pooblaščenec Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije.²

Mnenja glede tega, kdo lahko opravlja kontrolo bolniške odsotnosti za delodajalca in na kakšen način, so različna. Bivša informacijska pooblaščenka Nataša Pirc Musar³ je na spletni strani podala mnenje, da lahko po naročilu in za delodajalca: »... kontrolo predpisanega bolniškega reda in s tem povezana opravila obdelave osebnih podatkov opravljajo le detektivski ter detektivske

Detektiv lahko opravlja nenapovedane obiske oseb na bolniški zadržanosti na njihovem stalnem naslovu.

družbe, torej tiste fizične in pravne osebe, ki so za opravljanje takšne dejavnosti registrirane v skladu z določbami ZDD.« Kasneje so bila tolmačenja določb ZDD-1 in podana pojasnila MNZ dopolnjena tako, da lahko te dejavnosti v skladu s predpisi opravlja delodajalec sam ali sklene pogodbo s tretjo osebo, ki ni nujno detektiv. Dejstvo pa je, da Zakon o detektivski dejavnosti, ki je pravna podlaga za zbiranje in posredovanje informacij detektivov, določa, da med drugimi podatki detektiv pridobiva informacije o zlorabah pravice do zadržanosti z dela zaradi bolezni ali poškodbe.^{4, 26. člen}

Delodajalec se lahko odloči za kontrolo, nadzor zaposlenega ali pa oboje hkrati. »Kontrola in nadzor nista dve identični dejavnosti, saj kontrola v praksi pomeni, da detektiv pride na naslov stalnega bivališča preverjane osebe in preveri, ali je ta doma oz. kje se nahaja.«⁵

Ko se delodajalec odloči, da bo zbral podatke o svojih zaposlenih ter ugotavljal, ali upoštevajo pravila bolniškega reda lahko pooblasti detektiva ali podjetje, ki se ukvarja z detektivsko dejavnostjo, torej fizično ali pravno osebo, ki lahko zbira podatke in ima zato registrirano

ustrezno dejavnost in pridobljeno licenco. Ko delavec zboli, obišče svojega osebnega zdravnika. Zdravnik mu predpiše ustrezno terapijo in ga seznanji z navodili za zdravljenje na domu. Zdravnik bolnemu delavcu določi potrebno odsotnost z dela (bolniški stalež), ki ga delavec delodajalcu dokazuje z bolniškim listom. Detektivi preverimo, ali se delavec v času, ko ima odobreno bolniško odsotnost, nahaja doma oziroma ali se drži navodil zdravnika za zdravljenje na domu. Če se delavec, ki je zaradi bolezni zadržan z dela, v času kontrole ne nahaja doma, mu detektivi pustimo obvestilo o opravljeni kontroli s pozivom, da ob vrnitvi na dom oziroma na naslov bivališča pokliče s stacionarnega telefona. Na obvestilu je telefonska številka, kamor mora delavec poklicati. Ko delavec vrne klic, se zabeleži datum in ura vrnjenega klica, kar se navede v poročilu o opravljeni kontroli. Delavec vsem pomembnim podatkom, ki jih je delodajalec upravičen zbirati, doda še informacijo, kje se je nahajal v času kontrole. V praksi se velikokrat zgodi, da so se delavci preselili in delodajalec nima njihovega novega naslova. Detektivi tako z neposrednim zbiranjem informacij pridobimo tudi nov naslov zaposlenega. Ob opravljeni kontroli na dejanskem naslovu bivališča delavca opozorimo, da je dolžan spremembo bivališča javiti svojemu delodajalcu zaradi izračuna stroškov prevoza delavca na in z dela.

Detektivi zbiramo tudi podatke o zdravniškem redu zaposlenega, ki jih lahko pridobimo od osebnega zdravnika po pooblastilu delodajalca.

30 dni.

Delodajalec ima pravico preverjati zadržanost z dela zaposlenega, kadar je delavec zadržan z dela več kot 30 dni pa ga lahko preveri tudi pooblaščenec Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije.

Zdravstvene ustanove morajo delodajalcem na njihovo zahtevo posredovati podatke o bolniškem redu delavca, vendar samo tiste, ki so nujno potrebni za ugotavljanje delavčevih zmožnosti in njegovega upoštevanja navodil za zdravljenje na domu⁶. Delodajalec ni upravičen do zbiranja podatkov o diagnozi svojega delavca.⁷

DETEKTIVI PREVERIMO, ALI SE DELAVEC V ČASU, KO IMA ODOBRENO BOLNIŠKO ODSOTNOST, NAHAJA DOMA OZIROMA ALI SE DRŽI NAVODIL ZDRAVNIKA ZA ZDRAVLJENJE NA DOMU.

Predvsem (večja) podjetja z zasebnega sektorja imajo večinoma izdelan Pravilnik o delovnem času, letnih dopustih, bolezenski in drugi odsotnosti z dela, s katerim so seznanjeni vsi zaposleni in v katerem določijo pravila glede odsotnosti z dela. Ustanove javnega značaja pa morajo, če obstaja sum zlorabe bolniške odsotnosti, pred pričetkom izvajanja nadzora uslužbenca obvestiti in mu omogočiti, da se o tem izjasni.⁸

V večini primerov se delavci držijo predpisanega bolniškega reda in do zlorab prihaja redko. Ali delavec, ki je odsoten zaradi bolezni, lahko zapušča dom in se giba zunaj, je navedeno v navodilih za zdravljenje na domu. Kraj bivanja lahko delavec v tem primeru zapušča le z dovoljenjem zdravnika in seveda v primeru, ko to ne poslabša poteka zdravljenja.⁹

Kadar je delavec zadržan dlje kot 30 dni, lahko delodajalec prav tako pooblasti detektiva, da opravi kontrolo bolniškega reda. Delavec je o navodilih za zdravljenje na domu seznanjen z odločbo Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije. V primeru kršitev navodil bolniškega reda in če delavec brez odobritve zdravnika zapusti kraj bivanja, je pravna posledica lahko izredna odpoved pogodbe o zaposlitvi.¹⁰

V svoji večletni praksi smo detektivi obravnavali tudi primere, ko so delavci v času bolniške odsotnosti opravljeni pridobitno dejavnost, kar se prav tako sankcionira z izredno odpovedjo pogodbe o zaposlitvi.

Po opravljeni kontroli detektivi pripravimo poročilo, ki vsebuje le podatke, ki jih po zakonu lahko zbiramo. Poročilo detektiva je v pravdnem postopku uradni dokaz. Kozlevčar⁶ v svojem članku meni: »Ne glede na to, kdo opravlja preverjanje, se je nujno zavedati, da gre za poseg v zasebnost zaposlenega, ki mora biti kar najmanjši. Dovoljeno je denimo fotografirati delavca med odhodom od doma (zaradi zagotovitve dokaznega gradiva za morebitni sodni postopek, ki bi sledil odpovedi), ni pa dovoljeno zaposlenega posneti v njegovem stanovanju ali mu sistematično slediti in ga snemati.« Torej je pridobivanje dokazov na podlagi fotografiranja mogoče le na javno dostopnih krajih. [60](#)

LITERATURA IN VIRI

1. Kožar, A. (1995) Obvladajmo bolniško, Domžale, Lunik.
2. Langeršek, E. (2012) 'Pravica do nadomestila plače – »bolniška«', Pravni nasvet blog [online]
3. Informacijski pooblaščenec (2007) Elektronski vir, https://www.ip-rs.si/varstvo-osebnih-podatkov/iskalnik-po-odlocbah-in-mnenjih/odlocbe-in-mnenja-varstvo-osebnih-podatkov/?tx_jzvopdecisions_pi1%5BshowUId%5D=692&cHash=a584e4c3c6f4bce1707d2c10dff035a8 [dostop 6. februar 2015].
4. Zakon o detektivski dejavnosti (ZDD-1) (2011), Uradni list RS, št. 17.
5. Janič, A. (2009) Vloga detektiva pri ugotavljanju disciplinskih kršitev (delovno – pravni postopki) – diplomsko delo, Maribor, Univerza v Mariboru Fakulteta za varnostne vede.
6. Kozlevčar, B. (2012) 'Pravica delodajalca do preverjanja bolniške odsotnosti zaposlenega', Medicina & ljudej [online],
7. Informacijski pooblaščenec (2008) Elektronski vir, https://www.ip-rs.si/fileadmin/user_upload/Pdf/smernice/Smernice_za_varstvo_osebnih_podatkov_v_delovnih_razmerjih.pdf [dostop 6. februar 2015].
8. Zakon o javnih uslužbencih (ZJU) (2007), Uradni list RS, št. 63.
9. Dostopno na: http://medicina.finance.si/352196/Pravica-delodajalca-do-preverjanja-bolniške-odsotnosti-zaposlenega?&cookie_dialog=1&cookietime=1423209016 [dostop 6. februar 2015].
10. Zakon o delovnih razmerjih (ZDR-1) (2013), Uradni list RS, št. 21.
11. Dostopno na: <http://pravinasvet.com/blog/pravica-do-nadomestila-plae-bolnika> [dostop 6. februar 2015].